

René van 't Hof kan net als Tommy Cooper mensen ontroeren met zijn hulpeloze houding

Not the Tommy Cooper Story

Ontroerend mislukken

Bij een muziektheaterstuk met de titel *Not the Tommy Cooper Story* denken we natuurlijk dat het juist wél over het leven van deze Britse antiheld en komiek gaat. Maar behalve de titel heeft het stuk van Toneelgroep Maastricht nauwelijks iets met hem te maken. De bedenkers en schrijvers zweren zelfs dat hij nergens in het hele verhaal voorkomt. Alleen zijn geest waait erdoorheen. Jan Jaap van der Wal neemt de rol van 'verteller' en commentator op zich.

En daarom is het onvermijdelijk het verhaal van deze logge boerse man met zijn rode fez op het grote hoofd toch even te memoreren. Tommy Cooper werd wereldberoemd met telkens weer mislukkende goocheltrucs en onweerstaanbare derderangshumor. De hoofdpersoon in *Not the Tommy Cooper Story*, vertolkt door René van 't Hof, heet óók Cooper. Maar dat berust, zo zweren de makers Michel Sluysmans, Vincent van Warmerdam en tekstschrijver Jan Veldman, op puur toeval. Ook is het toeval dat deze Cooper een mislukt goochelaar is die nu als theatertechnicus zijn brood verdient. Diep in zijn hart hopen dat ooit het grote succes hem ten deel valt. Cooper is een man die lijdt onder zijn mislukkingen, zijn sneue leven van alledag. Hij droomt en wil verliefd worden. Maar alles gaat mis.

Mislukken als handelsmerk

Ziedaar de geest van de grote Engelse naamgenoot. Al leed deze allesbehalve onder zijn mislukkingen, zijn leven hing er zelfs van af. De carrière van Cooper kwam pas op gang na een ongelukkig toeval. In de Tweede Wereldoorlog raakte hij bij gevechten rond Suez gewond aan een arm. Na zijn herstel trok Tommy als artiest door Egypte om de troepen te vermaken. De beroemde rode fez stamt uit die periode. Cooper dacht al voor de oorlog dat hij een groot goochelaar kon worden, maar ontdekte in het leger dat hij met knulligheid iedereen onder de banken kreeg van het lachen. Mislukken werd zijn handelsmerk. Als er al eens een truc tot een goed einde werd gebracht, dan was het direct ook geniaal.

Humor als overwonnen droefheid

De andere kant van het succes is, zoals vaak, de tragiek. Wat op toneel zo'n aimabele grapjas leek, was in werkelijkheid een aan alcohol verslaafde, gewelddadige man die zijn vrouw en kinderen tiranniseerde. Tommy's tragiek was ook dat het grote publiek in alles wat hij zei en deed een grap zag. Zelfs zijn dood op 15 april 1984, op het toneel van Her Majesty's Theatre in Londen, rechtstreeks uitgezonden door de Britse tv, werd niet serieus genomen. Hij zakte ineen onder luid gelach, dat nog lang aanhield toen hij al minutenlang niet meer bewoog. Het was Coopers laatste verdwijntruc en eindelijk lukte het.

Toneelgroep Maastricht gaat komend voorjaar niet zijn leven op de planken brengen. Het is alleen wel handig dat we weten waardoor de bedenkers zich hebben laten inspireren. 'Mislukken is heel erg grappig, maar er schuilt ook een grote ontroering in', zegt Sluysmans. "Humor is overwonnen droefheid", zei Bomans ooit. Voor Vincent van Warmerdam en mij is dat een ingang om deze voorstelling te maken.'

Jan Jaap van der Wal

Not the Tommy Cooper Story wordt een variétéshow, met een band en stand-upcomedy. Jan Jaap van der Wal neemt de rol van 'verteller' en commentator op zich. Voor het eerst waagt hij zich ook op het muzikale pad, want hij maakt als pianist deel uit van de band. 'Het wordt de eerste keer dat ik een personage speel. Met wel veel ruimte om mijn eigen tekst te maken.' Het is ook de eerste keer dat Van der Wal zich een beetje 'in toom moet houden'. Al zegt hij daar geen enkele moeite mee te hebben. 'Ik ben in dit stuk heel erg dienstbaar. Met een rol en min of meer vaste teksten en vaste momenten. Ik moet in januari en februari zéven weken repeteren! Zéven weken. Maar vooruit, alles voor de kunst. Ik speelde ooit met Jenny Arean, Wende Sniijders en Raoul Heertje in *Het Verschil*, maar daar deed iedereen toch zijn eigen afgebakende ding. Ik dook voortdurend op als stand-upcomedian en verstoorde de concentratie van anderen vaak. Dat gaat hier niet gebeuren.'

Dieptragische klootzak

Een comedian heeft toch de neiging om voortdurend de lach te zoeken en die uit de zaal te halen, maar dat is nu voorbehouden aan René van 't Hof. Hij kan net als Tommy Cooper de mensen ontroeren met die hulpeloze houding van 'help-mehier-in-godsnaam-uit'. 'Onweerstaanbaar geestig', vindt Van der Wal. 'Mijn vader bulderde van het lachen als hij Tommy Cooper zag. We wilden die arme man met die fez op zijn kop zo graag helpen als we hem zagen stuntelen en we gunden hem dat een truc eindelijk zou lukken. Dat was de kracht van hem. En dan blijkt het een dieptragische klootzak te zijn.' ☘

Not the Tommy Cooper Story - Toneelgroep Maastricht, 25 februari t/m 4 juni, www.toneelgroepmaastricht.nl